Γλώσσα υπό διάλυση (Σαράντος Καργάκος, ιστορικός - συγγραφέας)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 31 Οκτωβρίου, 2017

ΕΝΑ σημερινό παιδί πού θά πρωτοπάει στό σχολεῖο, ἀκόμη κι ἄν δέν ἔχει προδιδαχθεῖ κατ’ οἶκον, γνωρίζει περισσότερες ἀγγλικές παρά ἑλληνικές, ἀρχαῖες καί λόγιες, λέξεις, ἐκτός βέβαια ἀπό ἐκεῖνες πού εἶναι ἐν χρήσει καί σήμερα. Καί ὅμως μποροῦσε νά γνωρίζει πολλές, ἄν εἶχε μάθει κάποιες προσευχές. Τό «Πάτερ ἡμῶν» μπορεῖ νά γίνει ἕνα ἄριστο δεῖγμα γλωσσικῆς διδασκαλίας. Ὅμοια καί ὁ «Ἀκάθιστος Ὕμνος», πού ἦταν ἐπί 1.500 χρόνια ὁ οἰονεί ἐθνικός μας ὕμνος. Ὅμως, γιά λόγους εὐκολίας ἤ γιά λόγους κάλπικου προοδευτισμοῦ, ἀποκοπήκαμε ἀπό αὐτά, γκρεμίσαμε ὅλα τά γλωσσικά μας ὀχυρά καί μάλιστα τήν ὥρα πού ὁρμοῦσε πάνω μας τό ξένο γλωσσικό τσουνάμι. Ἡ ἀγγλοπλημμύρα ἔχει κατακλύσει τά πάντα, ἔχει εἰσορμήσει στή σκέψη καί στό στόμα τῶν παιδιῶν ἀπό τή νηπιακή τους ἡλικία. Ἡ γλῶσσα, κατά μία ἔννοια, εἶναι πατρίδα. Τήν ἀπαρνηθήκαμε καί πνευματικά ἐξοριστήκαμε ἀπό τόν ἑαυτό μας. Παραβλέψαμε τοῦτο τό ἰδιαίτερα σημαντικό, ὅτι δηλαδή ἕνας λαός πού ἀποστρέφεται τήν γλῶσσα καί τήν γραφή του, εἶναι σάν νά διαγράφει τήν ὑπογραφή του ἀπό τή Magna Carta τῆς ἀνεξαρτησίας του.

Ὅλη ἡ ἱστορική μας ὕπαρξη ἦταν –κι ἀκόμη εἶναι– κρεμασμένη ἀπό μία κλωστή: τή **γλῶσσα**. Ἄν κοπεῖ –καί τώρα μένουν ἐλάχιστες ἶνες– θά πέσουμε στά τάρταρα τῆς λησμονιᾶς. Θά κυκλοφοροῦμε ἀνάμεσα στά μνημεῖα, ὅπως οἱ φελλάχοι γύρω ἀπό τίς πυραμίδες καί τή Σφίγγα. Θά χάσουμε τήν ἐπαφή μέ ὅ,τι τροφοδοτοῦσε καί ὑδροδοτοῦσε τήν πνευματική μας ζωή καί διαμόρφωνε τό ὑπερήφανο ἑλληνικό ἦθος. Πού δέν εἶχε καμμία σχέση μέ τόν κακῶς ἐννοούμενο σήμερα ἐθνικισμό. Δέν ἔχουμε συμπληρώσει οὔτε 200 χρόνια ἐλεύθερου πολιτικοῦ βίου. Μπορεῖ ὅσα πράξαμε στή διάρκεια τοῦ μικροῦ αὐτοῦ χρονικοῦ διαστήματος νά μήν εἶναι ἐπαινετά, δέν εἶναι ὅμως ὅλα ἀξιοκατάκριτα. Στίς διεθνεῖς μας σχέσεις ὑπήρξαμε πάντοτε συνεπεῖς. Ἡ Ἑλλάς δέν πρόδωσε ποτέ της σύμμαχο, ἄν καί οἱ σύμμαχοι συχνά τήν πρόδωσαν οἰκτρά. «Ἡ Ἑλλάς εἶναι μικρή χώρα, γιά νά διαπράξει τόσο μεγάλη προδοσία», ἦταν μιά μνημειώδης ἀπάντηση τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, ὅταν τοῦ ζητήθηκε νά «λησμονήσει» τή συμμαχία μέ τή Σερβία. Σήμερα, δυστυχῶς, πού δεχόμαστε βολές ἀπό ποικίλες πλευρές, δέν πρέπει νά ἐγκαταλείπουμε τό πολιτικό ἔρεισμα τῆς ἠθικῆς – χωρίς ὡστόσο νά γινόμαστε ἀφελεῖς. Στή χωρίς συνείδηση ἀνήθικη δράση τῶν ἐχθρῶν μας ἐμεῖς πρέπει νά ἀντιτάσσουμε μία ἠθική δραστηριότητα, συνδυασμένη μέ ἔντονο ζῆλο. Καί ἕνας τέτοιος ζῆλος πρέπει νά γίνει ἡ μελέτη καί ἡ οἰκείωση τοῦ γλωσσικοῦ καί ἱστορικοῦ μας παρελθόντος.

Αὐτό μᾶς ξαναφέρνει καί πάλι στό αἰώνιο πρόβλημα τῆς παιδείας. Κάθε χρονιά, οἱ ἐκπαιδευτικοί, ἀντί νά μελετοῦν βιβλία γιά νά μορφωθοῦν, ὑποχρεώνονται νά διαβάζουν ὑπουργικές ἐγκυκλίους γιά νά ἐνημερωθοῦν. Καί μέσα σ' αὐτές τίς φλύαρες καί ἀκατάληπτες ἐγκυκλίους, στά πολυσέλιδα σέ ὄγκο βιβλίου ὑπομνήματα, καμμιά ὑπόμνηση γιά τό βάθεμα τῆς γλώσσας, γιά τήν προστασία τῆς ἑλληνικῆς γραφῆς. Ἔτσι, τά παιδιά περιορίζονται σέ μιά γλῶσσα-φλούδα καί γιά τήν εὐρύτερη κατάρτισή τους στρέφονται πρός τά Ἀγγλικά. Ἀλλ' ὅπως εἴχαμε γράψει παλαιότερα, **ὅποιος ὑποχωρεῖ ἀπό τή γλῶσσα του, ὑποχωρεῖ καί ἀπό τίς ἀξίες πού αὐτή ἡ γλῶσσα ἐκφράζει**. Καί εἶναι θλιβερό νά σκέπτεται κανείς ὅτι τίς πρῶτες μεγάλες ἀξίες τῆς ζωῆς στή δική μας περίπτωση ἔχει ἐκφράσει μέ ἀνυπέρβλητο λόγο καί τρόπο ὁ Ὅμηρος. Οἱ ἀξίες τοῦ θεϊκοῦ κόσμου στόν Ὅμηρο δέν εἶναι παρά προβολή τῶν ἀξιῶν πού ἀναγνώριζαν γιά τή ζωή τους οἱ τότε ἄνθρωποι. Μέ ἄλλα λόγια, δέν εἶναι οἱ θεοί αὐτοί πού κατέβασαν τίς ἀξίες στούς Ἕλληνες, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες εἶναι αὐτοί πού ὕψωσαν τίς ἀξίες τους ὥς τούς θεούς.

«Τό τοπίο γίνεται λόγος», εἶχε γράψει ποιητικά ὁ Κων/νος Τσάτσος. Ἡ ὀμορφιά τοῦ τοπίου καθρεφτιζόταν ἀπό τά χρόνια τά παλιά στή γλῶσσα καί στή γραφή μας. Κανένα φυσικό τοπίο στή γῆ δέν ἔχει τήν ποικιλία, τήν ἐκφραστικότητα, τή γλυκύτητα, συνδυασμένη μέ τραχύτητα, πού εἶχε τό ἑλληνικό τοπίο. Γιά λόγους χρησιμοθηρικούς, καταστρέψαμε τοῦτο τό τοπίο καί πιό πολύ τό ἀνυπέρβλητο ἀττικό μέ τά μαγευτικά ἡλιοβασιλέματα καί τίς ὑπέροχες νύκτες του. Μοιραῖα ἦλθε καί ἡ σειρά τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου, τοῦ πιό ἀνυπέρβλητου τοπίου στή χώρα τοῦ πνεύματος. Κάποτε ἕνας φίλος μου παλαιοβιβλιοπώλης, ὁ ἀείμνηστος Γεράσιμος Χαλκιόπουλος, εἶχε πεῖ σ' ἕναν βιβλιόφιλο ὑπουργό: «Προσέχτε, τή γλῶσσα! Θά' ρθεῖ καιρός πού οἱ νέοι μας θά... γκαρίζουν»! Δυστυχῶς δέν διαψεύστηκε. Αὐτό πού πλασσάρεται σήμερα σάν ἑλληνικός λογόηχος εἶναι σκέτος ὀγκανισμός. Χάνεται σταδιακά ἡ εὐγένεια τῆς προφορᾶς. Χάνεται καί ἡ σωστή ἐκφορά λόγου. Ἀκόμη καί κάποιοι παρουσιαστές, ἐκφωνητές, ὁμιλητές στό ραδιόφωνο καί στήν τηλοψία μιλοῦν σάν νά κάνουν «μπουρμπουλῆθρες». Γιά κάποιους εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖοι οἱ ὑπότιτλοι. Καλό θά ἦταν ἐπίσης κάποιοι πολιτικοί, προτοῦ ἀποφασίσουν νά βγοῦν στό «γυαλί», νά ἐπισκεφθοῦν κάποιο λογοθεραπευτή καί νά τούς διδάξει μερικές γλωσσικές ἀσκήσεις. Ἡ ὡραία ταινία «Ὁ λόγος τοῦ βασιλιᾶ» εἶναι ἐπ' αὐτοῦ πολύ διδακτική. Γι' αὐτό συνιστῶ –αὐτό δέν σημαίνει ὅτι θά ἀκουστῶ– στό ἁμαρτωλό ὑπουργεῖο κακοπαιδείας ν' ἀφήσει τίς μεγαλοστομίες καί τά ρηξικέλευθα δῆθεν προγράμματα καί νά ἐπιβάλει σάν βασική διδακτική ἀρχή τό «Ἀνάγνωση καί Γραφή». Σωστή γραφή καί καλή ἀνάγνωση προσφέρουν καλή ὀργάνωση στό μυαλό, δεξιότητα στό χέρι, εὐχέρεια στήν ὁμιλία, ἔτσι πού εἶναι εὐχερέστερη ἡ ἐπικοινωνία. Εἶναι θλιβερό ἡ εὐγλωττία τοῦ σημερινοῦ Ἕλληνα νά ἐπιδεικνύεται μόνον ὅταν... βρίζει!

(Ἑστία, 13/10/17)

(Πηγή ηλ. κειμένου: antibaro.gr*)*